

обов'язковість особистої участі осіб, які беруть участь у справі, у судовому засіданні, про залучення третіх осіб до справи (п. п. 2, ч. 2 ст. 110 КАС України).

Суд може постановити ухвалу про обов'язковість особистої участі сторін чи третіх осіб у судовому засіданні. Викликати сторону чи третю особу для особистих пояснень можна і тоді, коли у судовому розгляді беруть участь їхні представники (ст. 120 КАС України).

Свідок викликається в судове засідання з ініціативи суду або осіб, які беруть участь у справі (ч. 4 ст. 65 КАС України). Головуючий у судовому засіданні та інші судді можуть задавати свідкові питання в будь-який час його допиту (ч. 8 ст. 141 КАС України).

Отже, теорія та практика адміністративного судочинства України знаходить принцип офіційного з'ясування усіх обставин справи у ряді норм Кодексу адміністративного судочинства України, на реалізацію яких суд: 1) визначає обставини, які необхідно встановити для вирішення спору, а також з'ясовує, якими доказами сторони можуть обґрунтувати свої доводи чи заперечення щодо цих обставин (п. п. 3, 4 ч. 4 ст. 111 КАС України); 2) пропонує особам, які беруть участь у конкретній справі, доповнити чи пояснити певні обставини справи, а також надати суду додаткові докази (ч. 5 ст. 11, ч. 1 ст. 114 КАС України); 3) за власною ініціативою повинен виявити і витребувати докази, яких, на думку суду, не вистачає (ч. ч. 4, 5 ст. 11, ч. 4 ст. 65, ч. 5 ст. 71, п. п. 1, ч. 2 ст. 110 КАС України); 4) також може визнати обов'язкову участь у судовому засіданні сторони (чи сторін) або третьої особи, якщо виникне необхідність заслухати її особисто (п. 2 ч. 2 ст. 110, ст. 120 КАС України); 5) може визнати за необхідне дослідити докази щодо обставин, які визнаються сторонами, якщо у нього може виникнути сумнів щодо достовірності цих обставин та добровільності їх визнання (ч. 3 ст. 72 КАС України); 6) під час допиту свідка у суді може задавати йому питання в будь-який час, а не лише після закінчення допиту його особами, які беруть участь у справі, як це здійснюється у цивільному судочинстві (ч. 8 ст. 141 КАС України) [5, с. 93].

Література

1. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: Монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, "Місто", 2011. – 384 с.
2. Матвійчук В. К. Кодекс Адміністративного судочинства Украї-

ни. Науково-практичний коментар / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К. : КНТ, 2007. – 786 с.

3. Колпаков В.К. Докази та доказування в адміністративному судочинстві : монографія / В.К.Колпаков, В.В.Гордєєв. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009. – 128 с.

4. Колпаков В.К. Порушення правил дорожнього руху : колізійність новел і правове регулювання : Монографія / В.К. Колпаков, О.К. Черновський, В.В. Гордєєв – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 328 с.

5. Настільна книга професійного судді при розгляді адміністративних справ. Науково-практичний посібник для судді / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв – Х. : Харків юридичний, 2011. – 480 с.

УДК 342.841 (043.2)

Рябченко В.В.,

аспірант,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний Університет, м. Київ

Науковий керівник: Гончарук С.Т., к.ю.н., професор

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КОРУПЦІЇ В СВІТІ

Корупція як соціальне явище бере свої витоки ще з далекого минулого. Часом складається враження, що, якщо не одночасно з зародженням людської раси на землі, то принаймні з виникненням у людському житті владних та грошових взаємовідносин. Від античності й до сьогодення залишається проблемою контроль за особами та групами осіб, які ставлять власні інтереси вище за інтереси держави і суспільства в цілому. З появою такої соціальної групи, як чиновництво, корупція набула масштабного розмаху. Її міра та відвертість визначалися повнотою надання чиновництву влади над населенням та рівнем загального культурно-цивілізаційного розвитку самого суспільства.

Перша згадка про корупцію, як негативного явища державної служби, знайшла своє відображення в найстарішому з відомих людству історичних пам'яток державності – архіві стародавнього Вавилону, – що припадає на другу половину XXIV століття до нашої ери. В епоху шумерів і семітів Цар Лагаша (територія сучасного Іраку) Урукагіна був

вимушений реформувати своє державне управління з метою припинення зловживань своїх чиновників та суддів [1,с.94].

Історія корупції не поступається в часовому вимірі свого існування історії людської цивілізації, де б вона не коїлася – у Єгипті, Римі або Іудеї. Хабарництво також згадується в російських літописах XIII ст. Як і у Візантії, чиновникам на Русі не платили "жалування", вони жили за рахунок народу. Тому і призначалися чиновники на короткий термін – на один, два роки. Перше законодавче обмеження корупційних діянь належить Іванові III. А його онук Іван Грозний уперше ввів смертну страту в якості покарання за надмірність у хабарах, відмінивши своїм указом 1555 року "кормление чиновников" [2,с.27].

В період середньовіччя, розвитку монархічної форми правління, головним корупціонером виступає монарх, що надає пільги та привілеї, спускаючи їх згори донизу ієрархічними шаблями. Завдяки вмілому розподілу титулів, пільг та посад (а також постійної загрози позбавитися цієї ласки) монарх маніпулює своїм оточенням. Визначення корупції, як соціального явища, намагалися знайти Аристотель, Платон, Фулід. Вони створили першу відому науковцям модель корупції – "моральну модель", яка пояснювала людську недосконалість перепорою на шляху до легітимного суспільства. Ніколо Макіавеллі порівнював соціальне зло корупції з такою, на той час, поширеною хворобою як чахотка. На його думку мудрість правителів полягала у своєчасному виявленні хвороби та знаходженні методів лікування.

У 1742 році шотландський філософ Девід Х'юм відзначив, що люди мають набагато міцніші зобов'язання перед тими, хто їм ближчий, – перед родичами, друзями, аніж перед великими абстрактними одиницями, такими, наприклад, як суспільство чи людство. Так само людям легше пояснити свої незаконні вчинки інтересами політичної партії, аніж власною вигодою, оскільки, неправильну поведінку групи легше виправдати ідеологічними міркуваннями, аніж особистими розрахунками.[3,с.8-9].

За республіканської форми правління корупція набирає форми горизонтальної дезінтеграції політичної спільноти. Політичні партії та злочинні угруповання створюють постійну загрозу стабільності та єдності республіканських інститутів. За демократичних режимів, де всі громадяни при досягненні певного віку мають право голосу і користуються загальним виборчим правом, голоси найбільш вразливих виборців можна відкрито купити чи продати за гроші або інші матеріальні цінності, що

підтверджують документи про вибори в європейських країнах у XIX сторіччі.

М.І. Мельник у своїй монографії зазначає, що: "Корупція – не просто соціальне, але і психологічне та моральне явище. Адже вона не існує поза людей – їх поведінки, діяльності. Корупція – це спосіб мислення, який обумовлює спосіб життя [4,с.27]. Дещо ретроспективно за стилем, але містке тлумачення корупції, що пропонується сучасними російськими дослідниками: "Корупція – природне взаємовигідне співробітництво людей, що перебувають у владних структурах держави, з людьми, згідно цитати, які в них не перебувають, але бажають використовувати державний механізм, що належить усьому населенню, у власних цілях" [5, с.12].

До числа найбільш важливих чинників, що визначають ріст корупції і мають історичні корені, крім деяких історичних і культурних традицій, слід віднести перехід до нової економічної системи, не в повній мірі забезпечений необхідною правовою базою і правовою культурою.

Література

1. Большая советская энциклопедия – М.: Сов. энцикл., Т. 27. – 1977. – 1200 с.
2. Кирпичников А.И. Взятка и коррупция в России / А.И. Кирпичников. – Санкт-Петербург : Альфа, 1997. – 351 с.
3. Б'янкамарія Фонтана. Витоки давньої традиції // Кур'єр ЮНЕСКО (корупція). –1996, серпень. – С.8-9
4. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: Монографія / М.І. Мельник. – К.: Атіка, 2001. – 304 с.
5. Кушнар'єв С.В., Шаповалов О.В. Корупція: соціально-психологічний феномен загрози особистості та професійній діяльності посадової особи в органах внутрішніх справ: Монографія. 2-е вид. / С.В. Кушнар'єв, О.В. Шаповалов – К.: Націон. акад. вн. справ, 2005. – 180 с.